Србобран излази:
СРЕДОМ и СУБОТОМ.
Предплату примаю све ц. и кр поште, познати скупитељи и уредничство (грчка улица, у кући брой 1491).
Рукописи невраћаю се натраг.

СРБОБРАН

Предплатне цене:
на три месеца 2 ф. 50 н. на. по год. 5 ф., на год. 10 ф. а.вр.
За огласе плаћа се за оно место, кое један ред из петита заузима за сваки пут по 5 н., и сваки пут по 30 нов. штемплирине.

ГОД. IV. У НОВОМ САДУ У СРЕДУ 9. ДЕЦЕМБРА 1864. БРОЙ 48.

ПОЗИВ.

Премда се іошт год. 1852. у вѣчност преселио Адам Моловић, прота Вуковарски, то и пак смѣло рѣчи могу, да име нѣгово у народу србском и данас живи, ер цѣо свой живот, не само да є провео радећи у корист свете своє цркве, и народа свога, него га є, као што савременици нѣгови свѣдоче, и жртвовао за исте. Природно є, да би са изчезнуѣем нѣгових савременика, и живот нѣгов мало по мало изчезнуо из народа, и потомство, кое треба да зна, шта су му дѣдови и прадѣдови дѣлали, не би могло знати; а каква є већа награда за онога, кои о слави и срећи цркве и народа свога ради, него кад му име у вѣчном спомену, код народа свога остане. —

Да би дакле сваку сумню о реченом изчезнуѣу одклонио, и да не би грѣх и одговорност пред народом србским на себе навукао, намѣрио сам печатати, као нѣгов син, дѣло нѣгово, под насловом:

„Беседе у србско-народнѣм покрету 1848. и 1849. говорене.“

Наравно є, да дух времена, кои є, у горереченим годинама, међу народом србским пламтио у пламену любави законе слободе и самосталности, и у истим беседама пламти. Осим тога садржаваю оне одчасти и повѣстницу реченог покрета, нарочито догађая у Срему, кое заиста до данас нигдѣ нечитасмо. —

Дѣло ово износиће 10—11 печатани табака, и стаће 70 кр. а. вр. —

Све познанике и приятелѣ, како сочинителя, тако и књижества, учтиво позивам, да би се на речену књигу предуписати изволѣли. А тако исто родолюбиве г. скупителѣ, међу коима и познате мое приятелѣ и другове подразумѣвам, молим, да би се предуписиваня примили, и мени имена, мѣсто обитаваня, и последню пошту предуписника у наплаћеном писму послати изволѣли.

Сваки г. скупитель трошак ће свой, од припадаюћи ми новаца за књигу, одбити, а за труд свой добия єданайсту књигу безплатежно.

Предуписиванѣ траяће до св. Іована 1865.

Г. предуписницима од волѣ стои новце за књигу, или при уписиваню, или при приманю књиге, положити. —

Имена г. предуписника печатаћеду се уз књигу. —

У Миклушевци на Воведение 1864.
(последня пошта) Вуковар.

Стеван Моловић
администр.

Епископска печатња у Новоме Саду 1864.

то зна, да є кнез Никола србском и романском кнезу у смислу њиових писама одговорио.

Ову и овой подобне преповѣдке, у коима обично злонамѣрни и опадачки умишляи славенских непријатеља леже, проглашуемо за неистине. А коме є иоле ултраподаничка лојалност Србие спрама свога благоутробног султана позната, тай ће и без нашег

предлогу синодалном конзисторији, или што се хотѣло обштинама уступити, нека се уступи протопресвитератском избраном из две третине свештеника и єдне третине одлични изображени миряна одбору.

Ко своме народу и своіой цркви добра жели нека и найманьи уплив обштина, особито прости, при бираню душепопечителя укланя.

Ко у народу не само живи но и бодро на нѣгов
твени живот пази, види безпристрастно какова зло-
а заключения више пута представничство єдне осо-
просте обштине на свое собствено зло донесе, и
га неколико неискрени и себични глава управе,
се и савию.

Протопресвитератски би пак одбор опет био више
ће и знаюће тѣло, кое би и о том много више су-
знало, кога ће из околине у друштво свое примити,
свойствама кандидата више и обширние судити зна-
оста се наш народ обезнравио и покварио и слобо-
мирски пређашньи чиновнички избора, а ние болѣ
да кроз представничство свое; шта и кога за погла-
бира и рѣшава, сваки би час промѣну и сбациванѣ
ки час другога и то горега и горега хотели.

Найпосле тай конзисториални заступник, ти предло-
многобройни скупштинари церковни, ти избори па-
при свакой парохии и у сваком селу, то є, колико у
ой простой обштини држати од прости люди конзи-
ію, то є заиста отежчанѣ, за просту обштину неу-
но читава забуна. То є у манѣм исто што су за-
од 1848 године народу били уступили, гди се свой-
и квалиф кацие чиновника бурадма и подкупљива-
доказивала.

Неможе то бити желя ни разумнии изображении
на у народу, чии гласови ипак неби помогли, но оне
не, коя жели доброг пѣвца и напияча, а кад прође
време хтѣли би опет другог, нити би края немирима
, као и са садашньим мирским у обштини поглавари-
што се сваки дан догађа.

Ми се обраћамо на светог патриарха, да он
речагу самосталне савѣстне дѣлателности душепо-
теля и управ тай немир од цркве наше одклони.

То исто важи и за уплив обштине при избору про-
есвитера, кои помоћника имаюћи ние изключиви ду-
опечитель оне обштине, но више старешина оносрез-
свештенства и посредственик између њи и конзи-
ие, дакле више срезу принадлежи, ние дакле право,
ога бира єдина обштина, и ту би такоѣер нуждни
уплив протопресвитератског одбора, ако се прото-
свитера избор неби хотео самой конзистории оста-
и.

§. 52. Свака обштина може имати диакона коя до-
е да є кадра таковог издржавати. То ние ни досада
ой и найманьой обштини допуштано, камоли одсада
є намѣра свештенство умалити. Подобним предлогом
ла би се обштина лако навести да свака ђакона са
айсторисаним издржаванѣм прими, кое навадом на
ствено зло пристаю. Особито наш народ, кои є вичан
гоме свештенству у цркви. И ти умножени ђакони
и би пролетариат у цркви православной, тежећи само
се у чин увуку, правили би са своим незадовольством
зистории неприлике, народу терет а опет цркви не-
. Дакле наше є мнѣние да се то правило овако по-
ви.

Свака епископска и протопресвитерска столица, као
вака преко 5 хиљада душа броећа обштина, може
ти ђакона, ако докаже да є без свога уштрба ђакона
сада са 600 ф. а. вр. издржавати кадра.

§. 2. При редукции и дотации парохиялног свештен-
а вели: Код єдне цркве има само єдан парох. Єдинство
дстояня у цркви само код римске цркве постояти мо-
, гди као у духовном правлению цркве єдна є само
ва папа, тако и нижим органима цркве само є єдан при
ој цркви парох. И тай предлог ние само синодални но
владе пређе четир године нама доставлѣни.

Али наша црква, єднака у предстояню чинова виши
нижи, ако хоће да є своме духу и првобитном устрой-
ву слѣдствена, то усвоити неможе, при коіой као што,
у вишим органима цркве сви епископи међу собом
вни и управитељи цркве, тако и у нижим органима, и
алѣни у колико остаю, гди их є више нуждно, паро-
да су.

На против ти многи систематизирани по §. 6 редук-
є свештенства помоћници, три четир при єдном паро-
на умалѣнѣ ипак не смераю, само што єдан у салу
се топити, а други и одсада сиротовати и то у рав-
образной цркви. На примѣр: у три диштриктуалне ви-
ше од 6000 душа броеће обштине: у Меленци, Мокрину и
Франѣву постое три пароха, а по предлогу синода ту има
постояти парох са три помоћника, дакле у место три од-
сада четир, и то само єдан добро поставлѣн, а троица са
маньим чином пола сесие и свега благодѣяния парохиял-
ног, зове ли се то прво умалѣнѣ свештенства, друго зове-
ли се болѣ снабдѣнѣ уобште.

во дѣло под насловом „Три године уставна распра.“

Писао га е неки Мађар. Ово дѣло као да у свези стои са програмом тако назване либерално конзервативне партие т. е. са октобарским людма унгарским, и мора се као државно дѣло сматрати. Дѣло ће овде заиста велико упечатленѣ направити, и канда у некой свези са „Дебатом“ стои.

Аустрия.

Беч, 1. децембра. Посланици оставиће ово дана столницу и разићи ће се сбог идући праздника свои ћама.

— Као што е познато финанцийски одбор одба провизорно одобренѣ порезко за први семестар 186 ово е само на прву четврт ограничено. У дотичном стию изражава се желя да дотични финанцийски зак конца марта месеца 1865 готов буде, а са тим и н ност одпада, да се порез на 6 месеци унапред покуп

Први генералађутант Нѣговог Величества цара ског, генерал Тотлебен, у пратньи ађутанта Н Шилда приспео е овамо. —

Србия:

Алексинац 20. нов. Код нас се одабрало друштво доброволяца, у той родолюбивой намери д станови народно позориште, кое ће бити прво у Срб цариградском друму, и кое іош никад у овой варош стояло ние, те ће се тако култура према истоку рити.

Публика одзива се радо принашанѣм жертви, и надам да ће обштина друштво такође подпомоћи, д неутврди. Неки су грађани већ леп пример показа неке подарке у новцу обећали, а найвише настоява П. окружни началник, да се друштво утемельи и ра Он е сам собом кућу, коя е за ово заведение удобна годио и друштву уступио.

Надамо се, да ће прво представленѣ бити у веч првозваног Андрие.

(Светов

— Од нове године 1865 излазиће у Београду уредничством Стояна Новаковића писара при управит ству државне штампарие, нов белетристичан лист именом „Вила“ посвећен изображаваню народном.

„Вила“ ће излазити сваке неделѣ, и то едне четири, а друге на осам великих листа. Цена е за стрию, годишнѣ 6 ф. а. вр.

Предплата се шалѣ управо на уредника.

Италия.

Рим, 21 Нов. Папа е примио поклонѣну му г штатуу Херкулеса од витеза Рицети, али му е но 42500 шкуда доставио. Ова е штатуа са свим оч ћена и велелѣпно се сия као канда е ючер а не і пре 1800 година позлаћена. Од свию умѣтника проглаш е ова штатуа за най већи художни предмет кои е Римски руина света угледао. —

Турин, 23 Нов. Дебата у талиянском сенат сеоби престолнице іоште изцрплѣна ние.

Фарина изявлюе да конвенция очевидно вр единство Италие, кад Папу као владаоца у едной ча Италие признае, мѣсто са Римом валяло би са Мл кама почети. „Я сам осведочен“ вели говорник, би тробойна застава са тороня светога Марка вила с кад би народ устроен био, да би овай сва пристани ядранског мора засе задобио, тако е велика вред Млетака. Но почем е уплив Млетака на истоку тако лики, то их Аустрия сигурно тако лако упустити н а у том би и од Енглеске подпомогнута била. Тр само трговачка варош и нема никаквог политичног з чая. Зато ће бой на смрт нуждан бити, да до наше зависности дођемо. Єсу ли Млетке ослобођене, онда жемо на сеобу престолнице мислити.

Француска.

Париз, 28. нов. Новине „Франс“ препечатаваю нас беседу пиемонтеског министра Ланце од 23. нов бра о септембарском уговору. „Франс“ налази да ова седа шири провалу између званичног француског и та янског званичког разлаганя о конвенции.

„Док е Француска“ вели Франс „с едне стране г. дала да политичко суверенство папе утврди, дотле га талия на другой страни тражи да поруши и на свою рист употреби. Ако е Италия последню реч изрекла, Фр цуска іош ние. Француска ће у свое време изясненѣ ти, кое ћемо пред сенатом и законодавним тѣлом чути, и трудиће се да од француске политике сваку сумню одбие.

Идемо да видимо. Єр заиста нико осим Ланце ние ясние казао, да е конвенция Француске и Пиемонта о папи, без папе и против папе учинѣна.

Енглеска.

Лорд Кларанс Пагет, секретар адмиралства изразио се е у едной своіой беседи да у новой флоти (оклопнице) коя е толики милиона стала, ни едне лађе нема у коіой би людство дуже времена издржати могло. Лорд Кларанс описуе едну оклопницу лађу, она е вели тако прорачунѣна да одма у бой иде. Пронашаоци трудили су се да е тако яку направе, да іой топови немогу досадити; али на то се нису обзирали ни побринули да люди унутри ваздуха и светлости имаю. На лађу сести и већ идућег сата у бой се упустити за тай би посао оклопнице неизказане биле. Али кад толико стотина люди по више

СИСАК, 29. нов. Ове е неделѣ продано жита: 13,000 мерова и то 2000 мер. бечейског 88 фун. по 3 ф. 40 —3 ф. 44 нов. 1500 мерова бечкеречког 87 фун. по 3 фор. 25 нов., 2500 мер. 85—86 фун. бачког по 3 фор. 5 новч, и од прилике 6000 мерова банатског 87—87 и по фун. по 3 ф. 20—25 фун. Ражи е куплѣно 1500 мерова 79—80 фун. за потребу по 2 фор. 18 новч. и од прилике 4000 мерова 79 фун. на шпекулацию по 2 фор. 12 нов. Кукуруз 1200 мерова по 2 фор. 60 нов. Зоби до 1000 мерова банатске 48—49 фун. по 1 фор. 36 нов. и 5000 мер. босанске 42—43 фун. по 1 фор. 18 нов. са плаћеном царином. За пролеће никакве погодбе нису учинѣне. Вода у слѣд велике ладноће опала, али доваіо

нов. више нег прошле неделѣ. За найобље жито плаћало се 3 фор. 45—54 нов., раж 1 фор. 70—80 нов., ражи е свега до 2000 мерова било. Шпиритуса има на месту мало, средня цена 40—41 новч. град. По рѣки Марошу већ се лед упутио, услѣд чега е пловидба сасвим обуставлѣна.

заключена уговора — увек у найбольой каквоћи и едино са додатком подвозна трошка само ПО ОРИГИНАЛНУ ЦЕНУ моћи добити.

У Пешти у дец. 1864

Управительство

32—2—3 пиваре Антония Дрехера у Штайнбруху

Уредник и издаватель Петар Нинковић.

Брзотиском епископске књигопечатнѣ у Н. Саду.

Србобран излази:
СРЕДОМ и СУБОТОМ.
Предплату примаю све ц. и кр поште, познати скупитељи и уредничство (грчка улица, у кући брой 1491).
Рукописи невраћаю се натраг.

СРБОБРАН

Предплатне цене:
на три месеца 2 ф. 50 н. на по год. 5 ф., на год. 10 ф. а.вр.
За огласе плаћа се за оно место, кое један ред из петита заузима за сваки пут по 5 н., и сваки пут по 30 нов. штемплирине.

ГОД. IV. У НОВОМ САДУ У СРЕДУ 9. ДЕЦЕМБРА 1864. БРОЙ 48.

Политични преглед.

Као найновия вѣст из Беча долази нам тай глас, да ће министар правде др. Хайн одступити, и досадашнѣ своє високо звание са предсѣдничством бечког „оберландесгерихта“ замѣнити(?)

Остале новости у држави, у толико се новостима назвати могу, што их други с поля понавляю; и ту опет на првом мѣсту стои план Бизмарков о анексии херцогства. Неуморими Бизмарк, (кога єдан енглески лист овако карактерише: „Бизмарк є дрзак као Ришелие, бездушан као Лувоа, господар у своіой земльи као Кавур, присвояваюћ и високоуман као Букингхам или Потемкин, о нѣму се готово толико говори као о Луй Наполеону.“) од двора до двора са своим плановима прелеће, да их на свою страну задобие. Нѣки потврђую, а други опровргаваю, да є Русия у том смотреню већ у нѣке преговоре са Француском ступила. Руски државни савѣтник Еверс, кои є у Берлин приспѣо, сигурно ће за кратко време што одсудно — било у ком погледу, пруском двору одкрити; кое ако и небуде писмено обѣлоданѣно, но поступцима ће се Бизмарка врло лако познати, шта є Петроград чинити наумио.

Да є ово могуће, подкреплюю нас и они гласови, кои се кобно по обстанак нѣмачког бунда по самим нѣмачким листовима проносе. —

Из Италие се чує, да є нѣки атентат на папу хтѣо учинѣн бити, но да су завѣреници одкривени, ухваћени и позатворани. Но важния є од ове новост, кою є папа услѣд проналазка споменутих зликоваца накан учинити!? Глас се свуда равнео, да Пие IX. велику анатему на Италию хоће да баци. — О овом се поуздано можемо сумняти; єр у ово по себе найнезгодние време, има Пио IX, осим чуваня свога нарушеног здравля и изнемогле старости, далеко важниих послова, него анатеме бацати.

У Турину се поповска странка (Ултрамонтани) на жестоки одпор против либералне странке у сенату справля. Радня парламента окончаће се месеца фебруара, затим ће слѣдовати одпочинак, а за њима, чим се лепше време укаже, преселенѣ у Флоренц.

Русия починѣ Енглезе збильские него игда узнемиривати. Она све далѣ и далѣ у утробу Азие са своим освояванѣм продире. Област Кокану почела є Русия брзим кораком осваяти; а тим се све ближе примиче енглеским посѣдованьма у Азии. Овай є догађай тамошнѣ енглеске листове тако узбунио, да су се већ руског сусѣдства поплашили. Европски енглески журнали, іош не држе за вредно о томе говорити, изузимаюћи єдне „Сатурдай Ревиев“, коя є цѣлу историю руског завоєваня од Петра Великог до данашньих дана развила, па налазећи то за врло изванредно, опоминѣ Енглезе, да ние немогуће, да Русия и Хиндостан завоює.

Наполеон се Енглезима неби могао болѣ осветити, него кад би ствар іош за нѣговог живота дотле дошла, да Енглезе од Руса у Азии узнемирене види. Типо Саиб брзо би се у том случаю у енглеским областима нашао, кои би угнѣтательима старо жао за нову срамоту вратио.

Ово ће завоєванѣ од велике важности и на све европске догађае бити. Уплив Русие, кои є, као што смо већ саобштили, расти почео, наеданпут ће огроман постати.

Нѣке нам новине опет са Цетиня донесоше єдан глас, коме, познаваюћи и црногорске околности и одношеня подунавских кнежевина никако вѣровати неможемо. Тай глас доноси, да су кнез Куза и Обреновић кнезу Црногорском Николи I. писали и опоменули га на нѣки уговор(?), по ком ни єдан засебно против Турске ништа предузимати несме; да се неда ни на какав корак „неразумних планова“(?) Луке Вукаловића навести, єр би с тим своіой будућности шкодити могао. Тай глас и за то зна, да є кнез Никола србском и романском кнезу у смислу њиових писама одговорио.

Ову и овой подобне преповѣдке, у коима обично злонамѣрни и опадачки умишляи славенских непријатеља леже, проглашуємо за неистине. А коме є иоле ултраподаничка лојалност Србие спрама свога благоутробног султана позната, тай ће и без нашег опровргаваня невѣрно главом махнути и рећи: то є лаж.

Претрес синодских предлога.

Из Диштрикта В. Кикиндског.

Почем на прагу расправнога сабора стоимо, неможемо обширно о свима предлозима синода говорити до кромѣ у очи падаюћима и ясно по нашем мнѣнию нама несходнима, као

О §. 11. гдие брой како скупштинара тако и одборника црковни прекомѣрно велики, да би само веће заплете при одправляню црквеношколски дѣла причинявао, виш разногласия и колебаня проузроковао, кое би при манѣм брою чланова особито скупштине црковне, мирние, скорие єдногласние и сложние ишло.

Када єдна од 9000 душа политична обштина, као што є, гди ми живимо, са 24 члана сва своя дѣла одправля, коя већи круг дѣланя има, то мислим да би са толико броя и єдна црковна скупштина своя дѣла и то лакше одправляти могла.

Друго за толики брой црковни скупштинара колико є синод предложио, морала би се свуда друга здания за савѣтованѣ видати, єр невѣруємо да има те обштине, у коіой би досадашньим собама предложени брой скупштинара црковни сместити се и савѣтовати могао.

По нашем мнѣнию доста є у маньим обштинама 20 до 30 а у већим 40 до 50 чланова за црковну скупштину а за црковни одбор третина, да у круг нѣн спадаюћа по предлогу синода обавля.

§. 22. гласи: да у круг дѣланя мѣстне црковне скупштине спада под 6., уплив при поставляню диакона, систематизиратих парохийских помоћника, пароха, учителя и учительки.

Тай є уплив кои ће нас скупи жертви, и каяня ма кад стати, тай є уплив мраз, кои убиян и одсада ону самосталност и независност єдног душепопечителя, противу погрѣшака свои подручних независно поступати.

Ослободимо єдном духове органа црквени од зависности слободног у духу религие дѣланя, да права христианска изображеност оковима и далѣ везана небуде за ћуд подручнога стада єдног душепопечителя. Зар конзистория ние довольно испитуюће тѣло? Сама квалификацие имаюћи довольна є не само да квалифицира, но и чинове дѣли, а онай, кои тога нема, да о том располаже само ће бити вѣчити камен претикания нравствености християнской и узи слободног савѣстног дѣланя душепопечителѣвог.

Досада є било теме узрок непосредствено живленѣ из руку народа, те є душепопечитель и противу своє савѣсти и противу нравствености христианске код здрави очию жмурити, и слабостима свои подручни праштати, да и угађати морао, само да му се комад леба не умали. А одсада ће бити тому свему такође узрок тай уплив обштине при бираню душепопечителя.

По изображеноме свету, свуда су и мирске судие независне, наименованѣм само сталне, само ми хоћемо духовне нравствене судие да подчинимо упливу оних, коима треба да є душепопечитель савѣстан праведан и строг судия, а тай подобним упливом избора неће и несме бити, єрбо замерком свою породицу несрећном чини навлачи освету негодованѣ за свога могућег наслѣдника. Камо те лепе среће да є сав наш народ толико изображен, да може о свойствама и врлинама свои душепопечителя судити, али без тога даємо друго тим предлогом повода мутеню по и онако већ узмућеним и до зла Бога узколебаним духовима, у обштинама нашим простим, даємо повода да се и између предложени од конзисторие кандидата на то лако склони уче бунити улагивати, лагати, варати, и пређе іошт долазка на парохию, и такоћемо добияти преправлѣне смутљивце, єдном речию недостойние него иначе, ако кандидат неби имао повода ником улагивати се, наметати и мутити. А честит душевним врлинама одликован кандидат, нема образа да чини, што є њега недостойно и он ће навек по садашнѣм предлогу запоставлѣн бити.

Засада или нека остає избор при преустроєной по предлогу синодалном конзистории, или што се хотѣло обштинама уступити, нека се уступи протопресвитератском избраном из две третине свештеника и єдне третине одлични изображени миряна одбору.

Ко своме народу и своіой цркви добра жели нека и найманьи уплив обштина, особито прости, при бираню душепопечителя укланя.

Ко у народу не само живи но и бодро на нѣгов дружтвени живот пази, види безпристрастно какова злосрећна заключения више пута представничство єдне особито просте обштине на своє собствено зло донесе, и камо га неколико неискрени и себични глава управе, тамо се и савию.

Протопресвитератски би пак одбор опет био више важеће и знаюће тѣло, кое би и о том много више судити знало, кога ће из околине у дружтво своє примити, и о свойствама кандидата више и обширние судити знало. Доста се наш народ обезнравио и покварио и слободом мирски пређашньи чиновнички избора, а ние болѣ ни сада кроз представничство своє; шта и кога за поглаваре бира и рѣшава, сваки би час промѣну и сбациванѣ и сваки час другога и то горега и горега хотели.

Найпосле тай конзисториални заступник, ти предложени многобройни скупштинари церковни, ти избори пароха при свакой парохии и у сваком селу, то є, колико у свакой простой обштини држати од прости люди конзисторию, то є заиста отежчанѣ, за просту обштину неумѣстно читава забуна. То є у манѣм исто што су закони од 1848 године народу били уступили, гди се свойства и квалиф кацие чиновника бурадма и подкупљиванѣм доказивала.

Неможе то бити желя ни разумнии изображении миряна у народу, чии гласови ипак неби помогли, но оне већине, коя жели доброг пѣвца и напияча, а кад прође неко време хтѣли би опет другог, нити би края немирима било, као и са садашньим мирским у обштини поглаварима што се сваки дан догађа.

Ми се обраћамо на светог патриарха, да он ту пречагу самосталне савѣстне дѣлателности душепопечителя и управ тай немир од цркве наше одклони.

То исто важи и за уплив обштине при избору протопресвитера, кои помоћника имаюћи ние изключиви душепопечитель оне обштине, но више старешина оносрезског свештенства и посредственик између њи и конзисторие, дакле више срезу принадлежи, ние дакле право, да тога бира єдина обштина, и ту би такође нуждни био уплив протопресвитератског одбора, ако се протопресвитера избор неби хотео самой конзистории оставити.

§. 52. Свака обштина може имати диакона коя докаже да є кадра таковог издржавати. То ние ни досада свакой и найманьой обштини допуштано, камоли одсада гди є намѣра свештенство умалити. Подобним предлогом могла би се обштина лако навести да свака ђакона са измайсторисаним издржаванѣм прими, кое навадом на собствено зло пристаю. Особито наш народ, кои є вичан многоме свештенству у цркви. И ти умножени ђакони били би пролетариат у цркви православной, тежећи само да се у чин увуку, правили би са своим незадовольством конзистории неприлике, народу терет а опет цркви немир. Дакле наше є мнѣние да се то правило овако постави.

Свака епископска и протопресвитерска столица, као и свака преко 5 хиляда душа броећа обштина, може имати ђакона, ако докаже да є без свога уштрба ђакона за сада са 600 ф. а. вр. издржавати кадра.

§. 2. При редукции и дотации парохиялног свештенства вели: Код єдне цркве има само єдан парох. Єдинство предстояня у цркви само код римске цркве постояти може, гди као у духовном правленню цркве єдна є само глава папа, тако и нижим органима цркве само є єдан при єдной цркви парох. И тай предлог ние само синодални но од владе пређе четир године нама доставлѣни.

Али наша црква, єднака у предстояню чинова виши и нижи, ако хоће да є своме духу и првобитном устройству слѣдствена, то усвоити неможе, при коіой као што, су у вишим органима цркве сви епископи међу собом равни и управитељи цркве, тако и у нижим органима, и умалѣни у колико остаю, гди их є више нуждно, пароси да су.

На против ти многи систематизирани по §. 6 редукцие свештенства помоћници, три четир при єдном пароху на умалѣнѣ ипак не смераю, само што єдан у салу ће се топити, а други и одсада сиротовати и то у равнообразвой цркви. На примѣр: у три диштриктуалне више од 6000 душа броєће обштине: у Меленци, Мокрину и Франѣву постое три пароха, а по предлогу синода ту има постояти парох са три помоћника, дакле у место три одсада четир, и то само єдан добро поставлѣн, а троица са маньим чином пола сесие и свега благодѣяния парохиялног, зове ли се то прво умалѣнѣ свештенства, друго зовели се болѣ снабдѣнѣ уобште.

Из предлога синодалног о умалѣню свештенства види се погрѣшка, да ние схватио практичност могућег постояня будућег умаленя, види се да ние синод пред очима имао, наравно станѣ наши са породицом обременѣни душепопечителя, но помоћнике и душепопечителѣ других вѣроисповѣсти.

Шта е духу цркве наше сличние, шта ли правичние едан парох са три четир по §. 6 систематизирати помоћника, или два равнообразна пароха са едним и два по потреби лична помоћника?

Црква наша постояла е од 8 вѣкова са равнообразним паросима, и сада да нађемо у единству предстояня спасения образованости християнской. Суштество е нашег препороћеня образованост у органу цркве, а не единство предстояня, кое е противно преданияма нашмима. Слѣдствени, биѣемо постояни у обстанку. То велим прозирући у ширину простора цркве и дальину будућности, да нам одећа пред њом изопачена и непознана непостане.

Едан злонравни дух више зла кругу дѣланя свом на носи, него тай међу двоицом троицом.

Наше е мнѣние у обштинама до 3000 душа броећима по едан парох, од 3—6000 два, у 9000 душа три пароха. Помоћници пак лични по потреби као и до сада да се узимаю, кое ће од станя пароха и мнѣния надзирающе конзисторие зависити, по предложеном устройству систематизирати помоћника пола плате парохиялне, а не два реда помоћника, кое ни у едной цркви непознаемо.

§. 4. Где е више пароха, онде ће по рукоположеню найстарии представляти парохиялно свештенство у изванским одношаима према светским и духовним властима.

Народ србски кои е већ толике знаке желѣ поправке у чину свештеничком показивао, да и само незадовольство у свом положаю цркве почео на видик износити, то ние зато чинио што нема старии, но изображених и врлих свештеника, и црква наша у уважню своме неће и ние никада губила сбог лишаваня старих, но сбог недостатка душевно валяних своих душепопечителя, и сва желя и труд сабора и цркве на то се клони, да добиемо што способнии чиновника нѣзини. И данас кад се споляшня управа цркве преустроява непредлаже се ипак, да при едной цркви и више засада равноправних пароха, достойнии и способнии међу њима звание то представля и одправля, но найстарии, дакле и од сада као и досада.

Наше е пак мнѣние, да само при олтару старии првенство има, изван пак тога, да међу паросима способнии звание представля пред властима и исто одправля, иначе препречени смо до цѣли скорие доћи, како у распространеню образованости християнске тако и у уваженю пред страним светом цркву свою сместа на больим стубовима утврдити треба, иначе сабор плодове трудова свои скоро увидити неће.

Не старешинство, но душевну врлину и изображеност тражимо, ако хоћемо да избавимо цркву свою од гибели коя іой е претила!

§. 10. Дотация свештенства гласи: Сесию ужива парох у натури.

Истина да е синод бригу водио о сачуваню тог народног блага сесия, али е то пречага велика и главна и одсада сбог чега свештеник неможе толико времена и труда обратити на обдѣлаванѣ њиве господнѣ. Прави е ратар више, него оно што би требало да е. Ко ће се изнад те материялности узвисити, да буде само духован дѣлатель и учитель?

Заиста никада неће се цѣл постићи, праве духовне учителѣ у свештенству имати док су им сесие у притяжанию. Сесие су многог врлог наученика у чину нашем, направиле сметеняком и полутаном, да ние ни у едном на свом мѣсту. Сесие су невештаке свештенике многе осиромашиле, многе одтуђиле од правога чиновног опредѣленя, многе понизиле до праха последнѣ тежачине; едном речию сесие су за душепопечителѣ притяжание неумѣстно; и ма да се многи отимаю за њи, али народ и црква сбог сесия од свои духовни органа велики душевни уштрб и назадак — трпи.

Два су пута по нашем мнѣнию иолега олакшаня и преустройства у том.

Или да обштине приме сесие на себе, да мимо опредѣлене свештеницима накнаде, тамо бар гди свештеник неби е хотео обдѣлавати.

Или да се парохиялнне сесие комасираю у найближем положаю при сваком месту, како би свештеник лакше такову обдѣлавати и надгледати могао, а више времена имао са своим опредѣлением занимати се. Овако подѣлене и раскомадане на четир стране и далеко, ние могуће без уштрба свога звания обдѣлавати, нити од тако са неизмерним данком обтерећене а кое како раѣене, ишта користити се

§. 18. Дотация систематизираних помоћника состои се из пол сесие землѣ у натури, далѣ из полутине свию парохиялних прихода.

Сабор, кои е хотео да поболша станѣ свои свештеника, тим предлогом само би неку касту учинио добропоставлѣном, и то су пароси, а систематизирани помоћници, кои су досада и чин већи пароха, целу сесию и сво благодѣяние парохиялно уживали. имали би тим предлогом казнѣни бити, а то неби требало црква равнообразна да чини. И кромѣ тога може се свештенство умалити кое и ми за нуждно признаемо. Гди су досада три четири постояла пароха, зашто од сада неби два пароха постояти могла; кое би свободоумним начелима еднога народа одговарало заиста преће, него еднога са породицом обременѣнога служителя цркве са пола плате и маньим чином поставити поред другога, кои е већ по старешинству предпоставлаюћи свою породицу уредити морао. Цѣль сабора треба да е, да у цѣломе нѣгово устройство добру одговара а не некоіой части или одельку едном.

Оканимо се примѣра у томе друге цркве гди су помоћници неоженѣни саморани, кои стан и препитанѣ код свога старешине уживаю, тима далѣ и ние необходно нуждно. Оканимо се примѣра мирских чиновника, кои у нижим степенима маню плату уживаю. Мирских чиновника, кои у нижим степенима маню плату уживаю. Мирски чиновник приманѣм чина ма каковог немора бити оженѣн и већином нису док не доћу до пристойне плате. Али е кандидату свештеничком први корак женидба; и док е ступио у чин спопала га е породична брига, ком е теже издржавати се прво на призрѣния, што ние сам но обременѣн са своима, друго што му чин недопушта са другима се средствама живлѣня забавляти колико ма каковом мирском чиновнику, ер изключиво чину и тога издржаваню принадлежи.

У прочем знамо, да као прочи тако и овде претресани предлози само су из найболѣ волѣ и савѣстног побуђеня свию чланова синода изтекла, своим дѣланѣм цркви и народу вѣрно послужити.*) Д, А.

*) Премда се у свему неслажемо са мнѣнием г. дописника, ипак да би се са свию страна, а особито од свештенства, чуло у том погледу мнѣние, драговольно саобштавамо овай ако и мало подужи претрес синодске раднѣ. Едино што би сваког дописника молили, то е: 1., Да предлоге синодске найпре добро проучи, ер нама се чини из овог претреса, да свуда ние смисао њихов, као што треба, схватио; друго да се и на ясност и чистоту стила већма пази; ер на више мѣста мисли нису правилно сложене. — Чим пак времена добиемо, не ћемо пропустити уобште о свима точкама, а особито о реорганизации школа и больой дотации наших заборавлѣних учителя наше мнѣние отворено казати. У)

„Три године уставне разпре“.

Под овим насловом изашла е у Липском една брошира, коя е себи за задатак узела, да повѣстницу неспоразумленя између Угарске — владе вѣрно представи и разясни. Броширу е едан Мађар (*као што сам вели „Унгар“*) писао, кои по свой прилици вишим круговима и тако званой „либерално-конзервативной“ странки принадлежи. Писац у своіой брошири пропраћуе своим примѣтбама сву државну радню, (наравно што се Угарске тиче) од почетка шестог десетолећа па до данашньих дана. Да ли е у свему истину говорио, и где е мислио, да е говори, е ли е погодио, у кратко ћемо навести. Садржай е брошире: дѣлателност староконзервативаца у годинама петдесетим, епизода „Хибнер“, пад Баха, постанак октобарске дипломе, од октобра до февруара. То су чланци брошире. Писац вели, да су февруарског патента (устава) „октобарски люди“ готови били оставку дати; но барону Ваю (ондашнѣм угарском канцелару) буде саобштено о непроменьивой намѣри Нѣговог Величества, да се с Угарском измирити жели; а у исти му пар упутство доће, да угарске великодостойнике на конференцию сазове, да им предложи опредѣлени брой питаня, коя би се на држанѣ владе према угарском сабору односила. У ту су конференцию слѣдећи чланови дошли: министар гроф Сичен, други угарски дворски канцелар Сеђиньи, judex Curiae гр. Ђорђе Апоньи, таверник Ђорђе од Майлат, тайни савѣтник и подпредсѣдник мѣстозаступничког савѣта Шенѣи, земальски великодостойник гр. Ђорђе Андраши, гроф Іован Баркоци, гроф Франц Зичи и дворски савѣтник угарске канцеларие Едвард од Жединьи. Ове су конференцие осам дана траяле, а око половине марта састави резултате савѣтованя у едан скуп. Ово су (како брошира говори) главни назори, кои су у тим конференцияма опредѣлени били:

Поред припознаваня начела, да обште ствари и обштем претресу подлежо, изречена е у октобарской дипломи пацификация (умиренѣ) с Угарском и намѣра, да се државоправна одношеня монархие на законом основу у ред доведу. Ер у духу прагматичне санкцие лежи начело, да се обште ствари обштем претресу подвргну, и то служи као неопровргаемо разясненѣ и послѣдица (королар) да и наслѣдне землѣ уставно право уживаю. Што се тиче пацификацие Угарске, то дотле нетреба никакво яче средство употребити, док е противленѣ негативно, као што и при предстоећим преговорима стрпленѣ и умѣреност што треба да се од стране владе показую, док се год неби таково што учинити намѣравало, кое уваженѣ круне и постоянѣ државе у опасност доводи.

Престолну бесѣду, с коіом би сабор требао отворен да буде, требала е диплома од 8 Октобра да спомене, и да сабор позове да у смислу найвишег ручног писма од 14 Февруара, да се сврх свега о том стара, да Угарска при претресу важних питаня, с коима би се државни савѣт у Бечу занимати имао, нѣму (сабору) пристоећи уставни уплив упражнява. Далѣ кралѣвске пропозицие да престолна бесѣда обяви; но пре него их влада означи, морала би причекати, какав ће вид преговори у сабору на се узети.

У смотреню закона од 1848 треба као стално узети, да их валя прегледати.

У смотреню Хрватске-Славоние треба на то ићи, да се Хрватски сабор по законой форми и начину, као што е до 1848 бивало, позове, да посланике на угарски сабор пошалѣ. Ако би томе тегобе противстаяле, то нека се хрватски сабор бар на то позове, да инштрукцияма снабдѣвену депутацию у Пешту пошалѣ, да ту са угарским сабором преговара, како би се обе землѣ изравнале.

Што се Ерделя тиче, то треба савез (унию) ове землѣ са Угарском као нуждан означити, но и то припознати, да се односни закон по октобарской дипломи поновлѣном изпиту подвргнути има, и у случаю желѣ сабора односно уние са Ердельом, да се у овим смислу рѣши.

Што се напоследку пошиляня у райхсрат тиче, то с едне стране, кад се узме пространство преговора, кое мораю коначном уређеню државоправних питаня предходити, с друге стране кад се узме нуждност финанцийских питаня, требало би, да се влада овога пута задовольи, кад би сабор едну депутацию изаслао, с коіом би едан одбор райхсрата савѣтовао се, да се државне потребе подмире, или да му предлоге учини за коначно рѣшенѣ финанцийских питаня.

Ако се сабор у преговоре или неби упустити хтѣо, што му неби можда гдекоя поискиваня изпунѣна била, или ако преговори никаквом резултату неби доћи могли, онда би противленю са уставним средствима на сусрет изаћи требало, сабор разпустити, и други нови за найкраће време сазвати.

О овим предметима говори споменута брошира обширно, и на владу баца кривицу, што се досад до споразумленя доћи ние могло.

Нама речена брошира іош ние до руку дошла, да свое мнѣнѣ о њой изречемо; но тай е предмет, о ком она говори, тако свестран и сваког се тиче, да ћемо на нѣга іош дуго времена непрестано долазити морати.

Начин, кои измиреню владе са Угарском води, у сто е форми досад представлян, но ни едан од толиких ние у себи то свойство имао, кое би к изравнаню привело, а да се из основа неповреди, и оно на чем Мађари као conditio sime qua non постое с едне, а с друге стране што влада као едини основ сматра, на ком се у преговоре с Угарском пустити може: влада февруарски устав, а Мађари свою конштитуцию и правни континуитет.

„Ботшафтер“ о истой брошири говореći, наводи ово мѣсто из нѣ, и илустрира га своіом примѣтбом. Брошира говори:

„Важност (значенѣ) мисли транзакцие, коя е нераздѣлна од духа октобарске дипломе, есте и била е, да форма, кою е диплома октобарским мислима дала, и да се с Угарском не заповѣдаюћим начином, него путем слободног споразумленя до решеня државоправних питаня доће. Октобарска е диплома издана не као последня рѣч круне. Само е главни услов: обшти претрее у обштим стварима за невредимо добро царства сматран. Начин коим би се извело важио е као предмет, о коме се іош говорити може. Октобарска диплома у толико, у колико е основной мисли форму дала, ние сматрана за безпогрѣшну. Но чим е мисао изравнаня на тай начин опредѣлѣна, не само да е измѣнила карактер (значай) октобарске дипломе у смотреню Угарске, него е и положай угарских октобарских люди (имена су горе наведена) здраво измѣнили. Веледостойници престаше строго и изключиво владини люди бити; са силом владе пала е од њих и та улога да посредовати могу. коя у уређеним одношаима никад неможе влади припасти, него увек оной странки пристои, коя се у парламенту центрум (средина) зове. Угарски октобарски люди посташе уедно влада и странка.“

На ово „Ботшафтер“ одговара:

Овде се сувим рѣчма изявлюе, да господи: Апоньию, Ваю, Сичену, и т. д ни на памет ние пало, октобарску диплому у живот привести; они су іой по собственой своіой сили значай измѣнили, и сваком су, кои их е разумѣти хтѣо, дали да разумѣ, да влада (угарска дворска канцелария) немисли, да е у живот приведе.

Они су се већ унапред програма одрекли, на

ком су основу владу примили, да га са њиовом едином основном мисли: општи претрес у општим стварима, ограничено слободно сједињенѣ (?) — њиов програм, кои су већ одбацили — накнаде. Док су іош на владним столицама сѣдили, оставили су их већ душевно били, и постали су странка.

Па е ли чудо, да е угарска влада іош од онда немоћна постала? Како е могла аукторитет имати, како іой се могло вѣровати, кад она у саму себе ние вѣровала? Она е дала знак, да се октобарска диплома обори; е ли се могла она узбуђеним Мађарима (Ungarn) допадати, кад им е њиова собствена влада рекла, да неће диплому? Влада е постала странка, и са програмом, кои ние никаквом формом ограничен за слободно сједињенѣ морала е дотле доћи, мѣсто да предводи, да заповѣсти од оних прима, кое е предводити требала; она ние могла аукторитет засвѣдочити против страстних нападача, ер е у срдцу и по бићу саме ствари њима припадлежала! Њой се учинило да нѣн задатак нележи у томе, да Мађаре (Ungarn) за диплому задобие, него шта више да их за какво допадљиво рѣшенѣ задобити допусти. Они нису корманили, него су се без кормана по мору дневних страсти тамо и амо гонили; е ли могао зао успѣх изостати? Он е био са политичном дволичношћу, кою су та господа у звание донели, рођен!"

Толико „Ботшафтер" као што вели, и предбѣжно" о брошири рече.

Райхсрат и народности.

Неколико ватрених бесѣда кое се у царевинском савѣту чуше, прохуяше као виор по аустрийской држави и присилише, да и они поглед на дом пред бившом шотеком капиіом баце, коима то до сада ние обичай био: Но у истину те су бесѣде виору подобне и биле, кои нит добра нити велике штете за собом оставља. Ваздух политичног неба неразчисти се, и државоправна одношеня коя толико времена на коначно уређенѣ изгледаю, нит су се к рѣшеню примакла, нит су бесѣдама райхсратским размакнута. Све стои како е и било; само се Мађари изразима райхсратских симпатия обрадоваше, те радости слободан лет у журналистици своіой дадоше. Сад е већ и код њих та прва радост попустила, и несумњамо, да се млоги некаю, што су са своим „Илѣн!" райхсрату прехитрили.

Но ние се чудити што Мађари говорнике царевинског савѣта са „Илѣн!" поздрављаше, ер у нѣговим едностраним бесѣдама, видише ясан одблеск своих тежня, кое и они у сабору од 1861 на видик износише. Зато нетреба ни да замѣрамо „Пешти Напло-у" што већ поче и о оним стварма явно говорити, о коима Мађари у свом узвишеном пойму о уставности и равноправности увек саняю.

Речени лист едним скоком оде до дуализма! а то ће рећи: „Ето теби Бечу Аустрие, Чешке, Галицие, Моравске, Штирске, Краньске, Корушке, Истрие, Далмацие, Млѣтачке и Тирола; а нама (Пешти) остави цѣлу Угарску, Ердель, Хрватску и Славонию, па никад лѣпше! Вѣруемо да би поям мађарског правдолюбя и уставности оваку красну деобу за сасвим законо и праведно дѣло сматрао, но неће да га сматраю оне народности, кое су већ пунолѣтне нити силом покровителя трпе. —

Ми истина незамѣрамо Мађарима и њиовим узклицима райхсрату, кои е показао, да и велико и другчие поштованя достойно тѣло, у главним питањма странпутицом тумарати може; но у колико се ми томе више невѣшти чинисмо, у толико осетљивие њиова политична браћа на Влтави, те изразе неумѣтне радости к срцу примише. Њима се недопаде радост Мађара и указана склоност да се райхсрату приближити могу. „Политика" изчита лекцию „П. Н." и Мађарима, чудећи им се како се могоше за рѣчима занети, кое немаю те важности кою им они придаю.

Ово е први случай, у ком се пражка опозиция из начела и пештанска по прорачуну неспоразумѣше. „Политика" има право да „П. Н." очи отвара, кои райхсратску опозицию неће да оним очима гледи, коим би требало; па да увиди, да ни Кайзерсфелд, ни Гискра, ни Хербст и остали брой, кои сад ненадно опозиция постаде, ништа друго небише, нити су данас, до помагачи, кои су данашнѣ станѣ у живот привели; кое им е и министар финанцие, себе и свое колеге бранећи ясно изрекао: „ако на нас кривица пада, онда е на сваки начин и райхсрат сукривац."

Од овог правца райхсратског, ког се досад држао, немогу народи никаква добра очекивати; ер ма ко, како му драго ясно и отворено изрекао да нешто жели и хоће, а кад незна начина, нити сме онай пут предузети, коим би желю постићи могао, то сав леп говор ништа невреди; ер да „обрта у систему политичну дође, ту е манѣ рѣчи, а далеко више рѣшителних дѣла нуждно.

Райхсрат док е по имену, а не у истини цѣлокупан, неможе ништа одсудног по државу донети; и док себи компетенцию присвоява, да са 170 гласова оно учинити може, што би тек 343 гласа учинити могла, пада у погрѣшку противуставности, кою непрестано влади пребацуе.

Райхсрат као половина тѣла, већ по законима природе ние кадар снагу цѣлог тѣла манифестирати, а найманѣ у овом косом положаю, у ком е сам себе у овой трећой сѣдници поставио.

Нужда и заповѣдаюће околности гоне владу, да народе задобие, кои су од нѣ одтуђени; али ако се влада — садашня или ако и коя друга за њом дође — за онима поведе, или само тако узмисли и узради, да за любав едног све друге из очию изгуби, онда нит ће кад држава до уредног станя нити до благостаня доћи.

Царевински савѣт.

Шестнайста сѣдница посланичког дома

1. децембра.

Почетак сѣднице у пола 11 сати. Предсѣдник Хазнер. На министарской клупи: Господа Шмерлинг, Лассер, Пленер, Хайн, фмл. Франк, генералаудитор Дратшмидт, доцние Бургер и гроф Менсдорф.

Од Лангиевића дође една петиция на посланички дом, у коіой моли, да му се дозволи, да може у Швајцарску путовати.

Посланик Чупр интерпелира ратног министра сбог дозволѣног лиферунга цовула маньим трговцима, у неким срезовима Ческе.

Фмл. Франк обећава на ову интерпелацию скори одговор.

Затим министар финанцие доказуе темельитост нѣговог предлога у финоћи садржая златни и сребрни ствари; предлог се упућуе на едан одбор кои се из оделеня има саставити.

Посланик Ташек дае извештай у име одбора кои е наименован сбог порезког повишеня за месеце од јануара до конца јун. 1865.

Одбор признае потребитост и нукду, да се за државне потребе старати мора, али ипак предлаже, да се овай порез само за три месеца одобри, ер ће дотле и закон финанцийски у живот ступити.

Г. министар Плевер позива се на прећашњи ред па вели, да е тай порез найпре за три, па онда за даля 4 месеца одобраван.

Посланички дом напоследку одобрава одборски предлог, да се пореза за месеце ян. фебр. и Март 1865. покупити може.

Посланик др. Вазер чита извѣстие одбора у ствари Рогавског.

Др. Бергер говори против одборског предлога.

Говорник изявлюе, да данас другчие ствар стои, но што е била. Пређе нису назори владини познати били, па ни посланички дом ние свое мнѣнѣ изявио. У адреской дебати изяснила се е влада, да она обсадно станѣ немора по 13 параграфу бранити, па е ипак посланички дом заключио, посланички се дом нада, да ће влада тай случай оправдати. Найпре се мора законит карактер обсадног станя доказати, па онда истом да може о компетенции ратни судова разговора бити.

Са приманѣм одборског предлога кућа би правданѣ владино антиципирала, на против овамо посланички дом влади ние одма неказнимост (индемнитет) припозно. Кад би посланички дом данас уз одборски предлог пристао, то се влада од малог подсмейка неби уздржати могла, кад посланички дом данас вели: Владо ти ниси тако хрђава као што изгледаш, ти се само така правиш, што си ти урадила то е добро било. (веселост) Говорник задржава себи право у овом погледу далѣ предлоге чинити.

Посланик Хасселвантер брани одборски предлог: Нѣгово е Величество само обсадно станѣ прогласило, на челу войничке силе стои Нѣгово Величество, и противлѣнѣ войничкой власти, значило би противлѣнѣ против самом цару. —

У самом се е уставу цар изразио коя ће права у будуће са царевинским савѣтом дѣлити; у колико цар деленѣ своих права дозволява, у онолико и постое, али далѣ се несмею ширити, и на войничку власт цар. савѣт несме нападати.

Посланик Симоновић говори против одборског предлога, он захтева да сабор реши, да ли е Рогавски свой мандат изгубио, ер ако посланички дом то учини, онда вређа самоуправу сабора; шта би посланички дом радио кад би галички сабор саборског посланика Рогавског опет у царевински савѣт послао?

У далѣм течаю свое беседе гледом на саборски ред бираня побия посл. Симоновић сваку компетенцию ратним судовима, ови судови (ратни) у правилу бираня нису мишлѣни.

Говорник се упушта далѣ у врло обширне правничке доказе, и завршуе са предлогом: „Посланички дом нека изволи признати, да г. Рогавски свой мандат ние изгубио.

Предлог посланика Симоновића, да Рогавски свой мандат ние изгубио довољно се од дома помаже.

Барон Пратобевера потеже изнова адреску дебату. Он неодобрава кад е реч о политики нужде, кад се о унутрашнѣм ратном станю говори, и кад се у дебату неприкосновена личност Нѣговог царског величества увлачи, и ние никакво присваянѣ права кад се о войничким мерама говори.

Говорник се изражава за одборски предлог, у надежди, да од толико сабора већ желѣна промена 17 параграфа изборског реда едаред у живот ступити мора.

Говорник признае законитост изречене пресуде од стране ратни судова.

Посланички дом има право да сам о мандатима рѣшава, без да се на сабore освртати мора. Говорник се тврдо начела држи, да обсадно станѣ само по параграфу 13 у живот ступити може.

Предлог посл. Штефенса да се дебати крај учини одбия се, и реч узима посл. Садил.

Он говори против одборског предлога, и пристае уз предлог Симоновића.

Но предлог се неподпомаже.

За тим говоре іоште Бринц и Шиндлер против одборског предлога.

За њима узима рѣч извѣститель одбора Др. Вазер и у беседи коя готово до на крај сѣднице трае, брани одборски предлог.

При гласаню предлог Бергера и Симоновића остане у маньини, предлог одборски са знатном већином буде усвоен. Председник примѣћуе да ће по 4 параграфу пословног реда, државном министарству извѣстие дати сбог новог избора кои се предузети има.

Свршетак сѣднице у 2 сата 40 минута.

Седамнайста сѣдница 3. Декем.

Посланик Ризе Шталбург чита одборски извештай о владином предлогу сбог повишеня царине при извозу шећера и примѣћуе: Производ у шећеру последњи десетина година сретно е напредовао на корист државни економа и конзумента, ер би иначе са велики трошкови принуђени били потребу коя би не достаяла са стране увозити. Говорник жели и у другим струкама продукта такав напредак.

Закони предлог усвоява се.

За тим реферира посланик Дитл одборски извештай о владином предлогу у погled на умаленѣ ракийске порезе са 10 процената.

Такођер примѣћуе нуждност умаленя подвозни пристойбина при желѣзницама и паробродских друштва.

Посл. Ризе Шталбург недозволява ову олакшицу, ер вели да би то пре пиво заслуживало, нежел ракия и подобне течности, кое би у корист нравствености што манѣ пећи валяло.

Говорник предлаже, да се одборски извештай іоште едаред одбору на претрест преда, да ли по нѣговом (говорниковом) представляню, предложенѣ олакшица места има, или не.

Предлог Ризе Шталбурга примасе са великом већином.

Посл. Шиндлер предлаже тим поводом за олакшицу савѣтованя у поменутом предмету да се одбору іоште три члана дода из целе куће. Овай се предлог одма прими, и буду изабрани: Скене, Штарк и Хербст.

Предсѣдник заказуе идућу сѣдницу сбог римски и православни праздника на 28. дек. (9. ян.).

Свршетак сѣднице у пола 3 сата.

Нови Сад. 8. дек.

Трећа сѣдница књижевног одбора Матице Српске у Новом Саду 5. (17.) дец. 1864.

1. Др. Ст. Павловић и Ђура Вукичевић, као под бр. 12-ко. (125-I.) о. г. умолѣне судие о делима, коя су припослана била за награду, коя е под бр. VI-Г. е (94-I.) о. г. разписана о уређеню цркве, школе и фундация народних, враћаюћи иста дела мисле, да рукопис с надписом: „Вѣрую во едину святую соборную и апостолскую церков," заслужуе расписану награду од 50 дук. особито кад се на ум узме, да Матица разгласивши уздаре за овако дѣло, ние могла тражити у свему савршеног дѣла, кое се за тако кратко време тешко могло и израдити, него више грађу као помоћ нашим людима, кои ће се у очи разправног конгреса народног користити њиме при уређиваню црквених и народних ствари, а с друге стране, да е народ наш овим делом добио књигу, коя ће му, био онай, кои е узчита, књижеван или некњижеван од сваке користи бити; далѣ, да дѣла од ове врсте и немамо у народу нашем, и яко осећамо да су нам од преке потребе; найпосле, да имамо превећ мало люди, кои би били доколни и вешти, латити се оваке врсте посла.

О делу: „Нововид црквено просветних народних ствари", мисле судие, да у њему нит има довољно садржая, колико сам задатак дела захтева, нити оно нешто сиромашног садржая што га има, држи каква темельна и логична свеза у поединостима, нити е тай садржай разложен са збиљом, коя се захтева од књижевника.

*

На захтеванѣ неких чланова књижевног одбора да дѣло, коем судие награду досуђую, разгледаю и виде ели писац свой предмет испрпио и из начела, коя е у свом делу развио све логично извео, да би тако себи мишлѣнѣ о нѣму набавили: уздржава се књижевни одбор свой суд изрећи до прве свое сѣднице, коя ће се пред сѣдницом књижевног оделеня 7. (19.) дец. о. г. држати.

2. На позив подпредсѣдника књижевног оделеня дра Св. Милетића да се одреде услови, под коима ће се одсад награде издавати:

би решено, књижевном оделеню предложити, да се писцу дела, ком е награда досуђена, та награда тек онда изда, када писац дело Матици печатано поднесе, у колико се у поединим случаевима другчие не одреди, а да награду губи, ако дело свое за годину дана не изда, или ако за то време што друго у том погледу с Матицом не уговори. Чланци за Лѣтопис пак, коима се награда досуди, печатаће се прво у Лѣтопису, а после се и списателю и Матици оставља право да их могу и посебице печатати.

3. После подужег савѣтованя какве награде да се распишу за Лѣтопис;

би решено, књижевном оделеню предложити, да се из Накиног фонда ове награде распишу, за ове расправе у Лѣтопис, и то:

1. Зашто народ наш од покрета морално, економично и нумерично у Аустрии пропада? Кои су то узроци због коих пропада, и коя су прека и сигурна средства, коя ће га од тог пропаданя сачувати? Награда 10 дук. рок Ђурђев дан 1865.

2. Каква е повѣстница нашега народа у тако названой хрватской краини или у генаралату карловачко-вараждинском. Награда 15 дук. рок Ђурђев дан 1865.

3. Шта е трагичан момент, и имали и кои су у нашу повѣстницу за историйску драму згодни трагични моменти. Награда 10 дук. рок Ђурђев дан 1865.

4. Новела из српског друштвеног живота. Награда 8 дук. рок Ђурђов дан 1865.

4. Члан Петар Нинковић предлаже, да би у смислу главног задатка Матице Српске требало определити књижевни српски език, кога би се ако не сви књижевници, оно бар Матица Српска и њени чланови у своме явном књижевном раду еднообразно имали држати. Решено: да горespоменути члан у том погледу писмен предлог учини.

— 7 дец. Данас сахранисмо найстариег овдашњег свештеника г. Георгия Вуковића, кои се juче после кратког болованя у своiой 72 год. преставио. Пратиле су га све школе са гимназиом, народ се слегао многобройни, особито парохиани покойникови незаборавише своме духовном отцу дужност и почест указати. Покойник био е за живота доста штедлив и стекао е прилично иманѣ, кое е не имаюћи свога порода ни супруге, своим сродницима од мушке линие оставие да уживаю само, а после њине смрти, да оно има цѣлокупно припасти новосадской гимназии. Иманѣ се састои из 40 јутара новос. землѣ и едне пре годину дана сазидане куће, кое износи у новцу до 18 хиљада фор. Бог да прости! и вѣчна му памет!

— Званичне бечке новине являю, да е под 14. нов. т. г. изишла найвища наредба, по коiой се лица и предмети, кои православной цркви принадлеже, у целом званичном кругу одјако имаю звати „грчкоисточни.“

— 9. д. Прексутра ће бити ванредна скупштина Матице Сроске. Страни сбог зимнѣг доба и хрђавог пута тежко да ће моћи на ню доћи, и зато се праведно надамо, да неће ни едан од овдашњих чланова од нѣ изостати.

— У ову суботу држат' ће се парастос нашем покойном д-ру Андреевићу, на ком ће без сумнѣ сви приятельи и знанци покойникови бити.

Аустрия.

Н. преузв. г. бискуп бистрички Мойсес имао е juчер аудиенцию код Н. ц. кр. Величества. Да е долазка нѣговог предмет послови народа му слованскога, мислимо, да нам нетреба ни напоминяти. Ми му желимо од свега срдца найповольнии успѣх, и подедно честитамо милому нам братскому народу слованскому, што е у Нѣговой Преузвишености, овому вѣрному сину свом, стекао толи крѣпка и одважна заточника и посредователя при ясной круни нашой, коiой на срдцу еднако лежи добро свиколики народа простране царевине. Овако мичу се и наша браћа Словаци тихо али постояно напред, узпркос свим запрекам и неподобштинам, кое им од сви страна закрчую пут напредка.

Н. преузвишеност г. ђаковачки бискуп Іосип Јурай Строссмайер, враћаюћи се из Рима, стигао е дне 26. нов. на вечер у Беч у найповольниem здравлю и одсѣо у гостионици краля угарског. Као што дознасмо, бавит ће се редки овай наш родолюб само кои дан овде, и одмах затим посѣшити у свою бискупию. (Гласон.)

— Херцеговачким бискупом именован е државник и досадашњи управитель исте бискупие прес. г. Ангѣо Кралѣвић.

— Пре неколико дана претресан е био у Лавову магацин едног трговца, кои е неки еспап у 9 колия добио у тежини од 12 центи и 70 фунти. Под именом неких кожа нашло се у њима 300 патронташа за коњничство, 200 патронт. за инфантерию, 1000 баiонета и друге опреме войничке. По рѣчма тога трговца еспап е одређен био да се далѣ у Буковину пошлѣ.

Италия.

По писмама коя доноси „Гацетта де франс“ из Рима, одкривена е тамо една завера против живота Папиног, кардинала Антонели и краля Неапольског, коя е требала 26 Нов. да извршена буде. Подробности кое исти лист доноси ове су: „Завера е пре 6 месеци у Болоњи одпочета. Месеца септемврия стигоше у Рим три убице са четир пасоша снабдѣвени. Они прописане послове са римском полициом довршe, и добию карте бавленя. Заедно нису сѣдили, и само су се ноћу састаяли. Премда су се за ципеларе издавали, нису ипак зато ништа радили, а добро су трошили. Сваки од ове тройце био е са едним тросечним мачем снабдѣвен, и са едним пиштолѣм драмлияма напунѣн. Та три убице била су браћа, и изгледаше тако налик едан на другога да их човек ние разпознати могао, тим теже, што су сва тройца еднаке хаљине носили. Едан од ота три завереника нигди се явно указао ние, и био е од полицие сасвим непознат; други се чинио да папу одвећ обожава и пратио га е ди е год мого. Ова три завереника дописиваше са едном госпођом коя е у Риму живила, но после у горню Италию одпутовала. Ова их е госпођа научила како ће оруже у варош унети, и давала им е заповѣсти. Едно писмо из Неаполя прво е кардинала Антонелию о овой завере извѣстило. Он с' почетка невероваше но ипак полицию отим извѣсти, коя три поменуте особе затвори. Ова истрага одкрие врло знатна писма, квите од поделѣног новца као и списак имена. На листама налазе се имена негдашњих папиних жандара. Ухваћени рекоше да се зову Басси, и да су у Ферари рођени; али се држи да им е право име Зурлани, и да су из Форлие или Равенне. Бачени су у тавницу св. Михайла; процес ће одпочети. —

ТРГОВИНА.

Беч, 5 Декем. Радня са сии стала, цене у рани 5 нов. ефтиние, зоб 3 нов. ефт. продано е свега 15000 мерова. Марошка пшеница 89 фун. 3 ф. 30 н., банатска 88 фун. 3 ф. 20 н., мађарска 87 фун. 2 ф. 85 н., за готове новце; раж локо Беч словачка 80 фун. 2 ф. 70 н, ечам словачки 72 фун. 2 ф. 15 н., моравски 73 фун. 2 ф. 27., зоб 50 фун. 1 ф. 52., по мерову.

Станѣ воде, од 5 Дец: 3' 1" преко 0, опада. —

Пешта 5 Дек. На нашой житной пияци ове е недѣлѣ са свим жива радня била най више е пшенице продано, и то близу 70,000 мерова. Найвише е за границу куплѣно. На против наши брашнари врло мало куповаше. Но поред све живости у радњи цене се ипак с' тешком мукои као прошле недѣлѣ одржаше. Средњи е еспап са 5 нов. по мерову повѣтинио.

На пештанской житной берзи цене су овако нотиране: Банатска пшеница 88—89 фун. 3 ф. 10—3 ф. 20 н., потиска 84—87 фун. 2 ф. 50—2 ф. 90 н., мало тежа 88—90 фун. 3 ф. 10—3 ф. 35 н., бачка 85—86 фун. 2 ф. 65—2 ф. 90 н., раж 78—80 фун 1 ф. 80—1 ф. 90 н., ечам за пиваре 70—72 фун. 1 ф. 60—2 ф. 30 н., ечам за свинѣ 66—68 1 ф. 20 н.—1 ф. 30 н., зоб 45—50 фун. 1 ф. 20—1 ф. 28 н., по мерову. — Сочиво крупно 6 фор. 25 нов. — 6 фор. 50 нов. ситние 5 фор. 50 нов. Грашак слабо се тражи, цена 4 ф. 25 нов. — 4 ф. 50 нов. меров.

Радня у брашну. Сбог идући празника цене се мало одржаше, и радня е доста жива била. Воденичарске цене у брашну овако стое: фини грис 12 ф. 50—13 ф. 40 новч., пшенично брашно бр. 0, 11 фор. 20—40 новч., бр. 1, 10 ф. 20—60 новч., бр. 2, 9 фор. 20—60 новч., бр. 3, 8 фор. 20—60 новч., бр. 4, 6 фор. 60—80 новч., бр. 5, 5 фор. 80 новч., бр. 6, 4 ф. 60 новч., пшеничне мекинѣ 1 фор. — 2 фор. 80 новч., семелмел 6 фор. по центи.

Вуна. Радня е била доста жива; продано е свега до 3000 центи, у цени никакве промене.

Шпиритус. Продая у шпиритусу ове е недѣлѣ сасвим незнатна била. Довоз се само састоio у пређе већ заключеном еспапу. Овдашњи еспап прода е се по 42 н. град без бурета и транзито.

Шљивовица. Нешто е мало сремска еспапа довежено, цена 20—21 ф. Банатска 17—17 ф. 50 н. по акову.

Комовица. Чиста еспапа врло мало има, и стои по акову 18—19 ф.

Свиньска маст. Сбог яче цене коя iоште не попушта слабо е купаца са стране. Ове е недѣлѣ продано 1000 центи. 500 центи куплѣно е на шпекулацию и то за доцние месеце по 30 ф. 50 н. Остали 500 цен. продани су по 30—31 ф. од части за Јануар и Фебруар.

Сланина. Неколко стотина центи мађарске сланине продано по 24 ф. 50 н. — 25 ф. цента.

Суве шљиве. Рядня е била врло жива. Продано до 5000 центи, цене су по каквоћи 10—10 ф. 25 н. и 10 ф. 40 н., у бурадма по 10 ф. —

Шећер. Здраво се тражи цене су: Рафинад 31—32 и по ф., мелисее 28 ф. 50—30 ф. 50 н., ломпен 27 ф. 50—28 ф. 50 н. цента.

Мед. Цеђен еспап у маньим бурадима од 2—3 центе плаћан е 22 ф., за жути 23 ф. по центи. Нецеђеног меда продано е за Галицию до 100 центи по 26 ф. 50 н.

Восак. Ячем довозу може се тек идућег месеца надати, за сада што придолази продае се по 109 фр. Из друге руке 114—115 фр. цента.

Ораси. Довежено до близу 1000 центи услѣд чега мало цене попустише, прима 13 фр.; мађарски орая продано 400 центи по 12 ф. 50 н. лошии еспап по 11 ф. — 11 ф. 50 н. Српски орая продано е с' почетка недѣлѣ 200 центи по 12 фр., на краю недѣлѣ 150 центи по 11 ф. Найбољи бирани мађарски ораси 14 фр.

Поташе. Кућевног пепела продано 120 центи по 9 фр. 75 н. осим тога 150 цент. илирског, и 100 цент. ердељског.

Шишарке. Никакве продае, у цени никакве промене.

Паприка. При приличном довозу цене су мало тргле, мађ. 24—35 фр. турска 46—48 фун. цента.

Коже. Извоз за Ердељ еднако трае услѣд тога цене се држе. Волуйске суве коже продаю се по 28 фр. овдашнѣ кравие 16—17 фр. по пару. Еспап са стране 40—42 ф. цента.

Бечка берза од 7. децембра.

Дукати — — — — — — — — — — — —	5.53
Сребро — — — — — — — — — — — —	116.

Вучена лутрия.

Темишварска. 2. децембра. 69. 51. 70. 46. 42.

Явна коресподенция

Г. М. у Бодеграи. У време предплате ни сте назначили последню пошту, а по несрећи ни сама пошта ни е то знала, пак нам е многе ваше броеве натраг слала, Одјако ћете лист уредно добияти. Ако вам кои брой фали, можемо вам га попунити.

ОГЛАСИ.

ПОЗИВ

у сѣдницу књижевног одделеня „Матице Српске.“

Сва гг. чланови књижевнога оделеня „Матице Српске“ овим се позиваю у явну сѣдницу књижевног оделеня, коя ће се 7. (19.) децембра о. г. у 9 сати пре подне држати.

У Новом Саду, 16. новембра 1864.

Председник „Матице Српске:“
ПЛАТОН, Епископ.

29—3—3

Оглас

У Путинци, близу код Руме, налази се кућа на главвной улици за издаванѣ, едан дућан, една лепа велика соба и куйна, шпайс, таван, подрум, штала, авлия и башта, такођер котобанѣ и амбар за рану.

Извѣстити се може код уредничства овога листа. 35—1—3

ОГЛАС.

Наслѣдници покойног Васе Поповића иначе Туркуле, продаю кућу у Ноном Саду лежећу под бр. 1976. у богданском сокаку, из слободне руке на врло добра услования, кои имаю волю могу се известити, по ради цене и продае, код г. Іована Деметровића шнайдера у лебарском сокаку у кући Г. Іосима Мачванског. 34—1—3

Обява.

Една кућа с 6 соба, 2 куйне, подрум, таван, шупа и штала са 500 квад. плацом и неколико ланаца различите землѣ у селу Соколовцу дае се на продаю. Кућа се за свако предузиманѣ може употребити ербо е на великом путу међу Белом Црквом и Базяшем ставлѣна — гг. купци могу се обратити на доле ставлѣног име до 15. Јануаря.

У Белой Цркви 10. дек. 1864.

М. Милосавлѣвић
кремер.

33—2—2

Стечай.

На учительску стацию у Гааду мимо предаваня српског и романског езика снабдѣвену са годишньом платом од 80 фр. а. в. 4 ланца ораће землѣ, 30 кибли жита, 10. киб. кукуруза, 50 фун. соли, 12 фун. свећа, 4 хвата дрва и слободног стана отварасе стечай до 31 дек. т. л. докле сви они, кои желе ту стацию получити, имаду прошения своя снабдѣвена са изводом из записника крещаеми са сведочбом сврху изучени наука, сврху досадашнѣг свог владаня диецезалном овом консисториуму поднети.

Из засѣдания консисториално школског у Темишвару дне 17. новембра 1864. државног.

Диецезални конзисториум Темиш. 30—3—4

Уредник и издаватель Петар Нинковић.

Брзотиском епископске књигопечатнѣ у Н. Саду.